

Formell Värde teori

Andrés G. Garcia

Mailadress: andres.garcia@fil.lu.se

Besöksadress: LUX, våning 5: B532

Litteratur:

- . Orsi, F. (2014) *Value Theory*, Bloomsbury Publishing.
- . Geach, P. (1956) "Good and Evil", *Analysis*.
- . Thomson, J. J. (1997) "The Right and the Good", *The Journal of Philosophy*.
- . Arneson, R. J. (2010) "Good, period", *Analysis*.
- . Lemos, N. (1998) "Organic Unities", *The Journal of Ethics*.
- . Olson, J. (2004) "Intrinsicalism and Conditionalism about Final Value", *Ethical Theory & Moral Practice*.
- . Rabinowicz, W. & Rønnow-Rasmussen, T. (2004) "Strike of the Demon", *Ethics*.
- . Rabinowicz, W. & Rønnow-Rasmussen, T. (2003) "Tropic of Value", *Philosophy & Phenomenological Research*.
- . Zimmerman, M. J. (2005) "Intrinsic Value & Individual Worth", in *Recent Work on Intrinsic Value*. Springer.
- . Korsgaard, C. (1983) "Two Distinctions in Goodness", *The Philosophical Review*.
- . Chang, R. (1997) "Introduction", in *Incommensurability, Incomparability, and Practical Reasoning*. Harvard University Press.

Föreläsning 1

Mailadress: andres.garcia@fil.lu.se

Besöksadress: LUX, våning 5: B532

Schema:

- . 11:e maj: Introduktion
- . 13:e maj: Värde typer
- . 18:e maj: Geach-Thomson
- . 20:e maj: Värde för dig
- . 22:a maj: Värdeatomism
- . 26:e maj: Värderelationer
- . 28:e maj: Fel Sorts Skäl
- . 5:e juni: Tentamen

Några av dagens nyckelbegrepp:

- . Värdeteori
- . Andra ordningens studier
- . Tunna värdebegrepp
- . Predikativa värdebegrepp

Empirisk värdeteori:

- . Vetenskaplig
- . Vardaglig

Filosofisk värdeteori:

- . Första ordningens studier
- . Andra ordningens studier

Första ordningens värdefrågor:

- . Vad har värde?
- . Vad är vackert?
- . Vad är dåligt?
- . Vad är sämst?
- . Vilken är bäst?
- . **Kanske:** Vad har vi skäl att tycka om?

OBS: Ibland kommer jag kalla den här typen av studier för "substantiell värdeteori."

Ex. på första ordningens teorier:

- . Hedonism
- . Kantianism
- . Dygdetik

Accepterar man dessa teorier så anammar man vanligtvis också ett eller flera *värdeomdömen*—uppfattningar om vad som är gott och inte.

Andra ordningens värdefrågor:

- . Hur bör vi tolka värdeuttalanden?
- . Hur bör vi rättfärdiga värdeomdömen?
- . Är värden genuina egenskaper och relationer?
- ➔ . Vilka typer av värden finns det?
- ➔ . Hur bör värde analyseras?
- ➔ . Hur förhåller sig olika värden till varandra?
- ➔ . Hur förhåller sig värden till skäl?

OBS: Ibland kommer jag kalla den här typen av studier för "formell värdeteori."

Ex. på andra ordningens teorier:

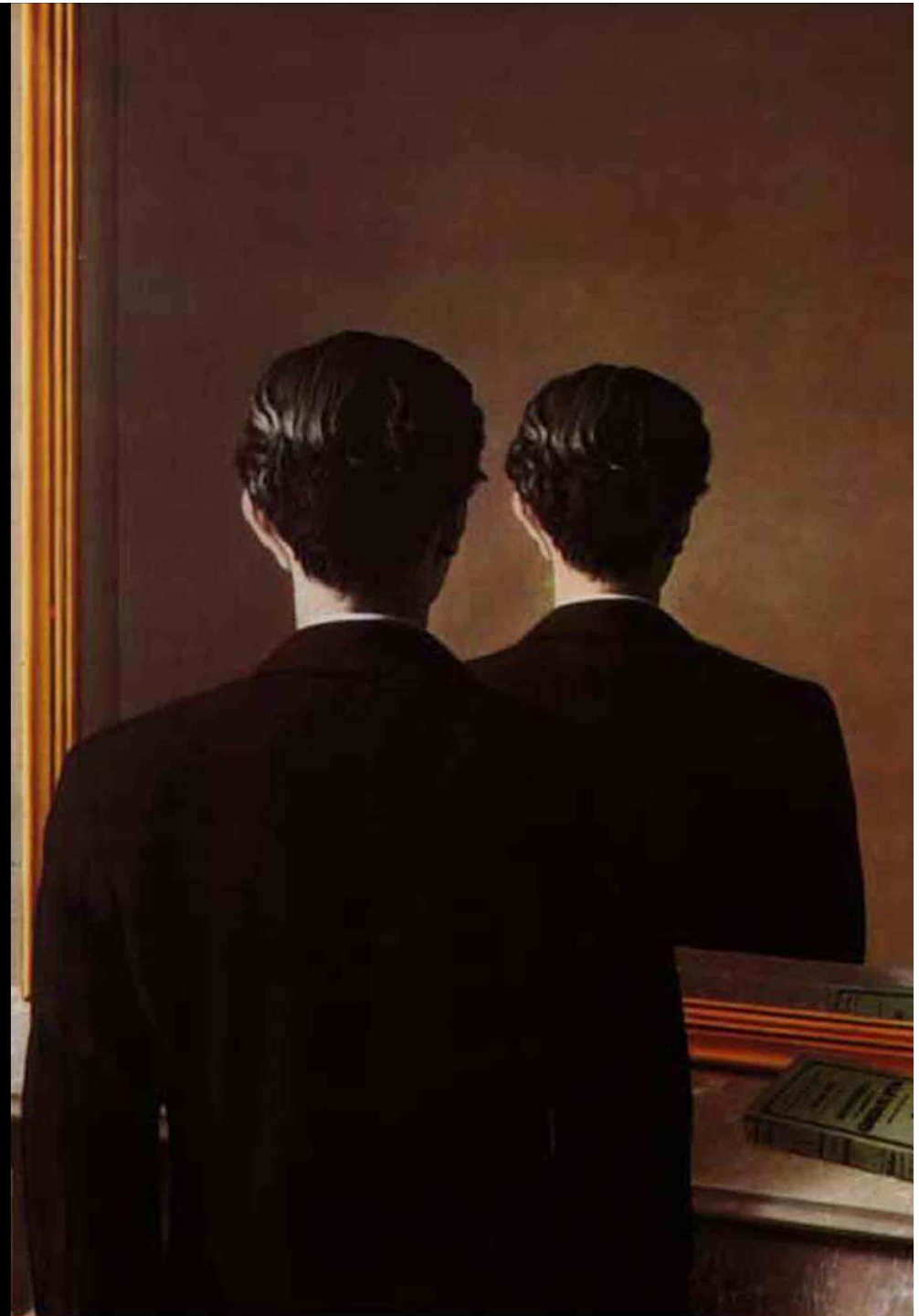
- . Emotivism
- . Realism
- . Koherentism
- . Organiska helheter

Accepterar man dessa teorier så tycks man inte nödvändigtvis anamma något värdeomdöme, utan snarare någon mer abstrakt uppfattning om värdeomdömens eller världens natur.

En grov förenkling:

. Första ordningens
värdeteori involverar prat
om vad som är värdefullt,
medan andra ordningens
värdeteori involverar *prat
om prat* om vad som är
värdefullt.

Nu ägnar vi oss alltså åt prat
om prat om prat om vad som
är värdefullt!

Diskussion: Vilken relevans har andra ordningen för första ordningens frågor? Ex:

- . Hur bör man tolka våra värdeuttalanden?
- . Vad har värde?

Diskussion: Vilken relevans har olika andra ordningens frågor för varandra? Ex:

- . Är värden genuina egenskaper och relationer?
- . Vilka typer av värden finns det?

Den typ av värdebegrepp vi är huvudsakligen intresserade av är *tunna* snarare än *tjocka*.

- . Ex. på tunna värdebegrepp: God, ond, dålig
- . Ex. på tjocka värdebegrepp: Modig, sparsam, generös

Enligt Orsi så används tjocka värdebegrepp för att säga att saker är goda eller onda, dåliga eller bra, och så vidare, *samtidigt* som vi säger någonting om *varför*.

Deskriptiva begrepp:

”Brödrost”

Tunna värdebegrepp:

”Gott”

Tjocka värdebegrepp

”Modig”

Den typ av värdebegrepp vi är intresserade av är dessutom huvudsakligen *predikativa* snarare än *attributiva*.

Attributiva värden:

- . "Den här saken är en bra brödrost"
- . "Detta är en dålig bok men ett bra underlägg"

Predikativa värden:

- . "Kunskap är bra"
- . "Det är bra att någon är glad"

Kom ihåg Aristoteles!

En god kniv är sådan att den i hög mån uppfyller den funktion knivar har (dvs., att skära saker). En god människa är på samma vis sådan att den i hög mån uppfyller den funktion människor har (dvs., att utöva sina förnuftsformer).

Är attributiva värdebegrepp *alltid* evaluativa? Anta att jag säger “x är en bra brödrost” och då endast menar:

. “I förhållande till andra brödrostar så är x snabb och energisnål.”

Anta att jag säger “x är en bra sax” och då endast menar:

. “I jämförelse med andra saxar så är x vass och ergonomisk.”

Diskussioner: Har jag därmed fällt genuina värdeomdömen? Vad utmärker genuina värdomdömen?

Orsi antar att värdebegrepp i någon intressant mening är normativa. Han tar även upp ett par försök att fånga vad detta innebär:

- . "The Fitting-Attitudes Analysis"
- . "The Buck-Passing Account"

Båda teorier ämnar etablera en stark koppling mellan värdebegrepp och normativa diton.

The Fitting-Attitudes Analysis of Value:

. x är god = det är *passande* att ha positiva reaktioner till x

. x är dålig = det är *passande* att ha negativa reaktioner till x

”Reaktioner” ska kanske här förstås som att involvera attityder, handlingar eller *både och*!

The Buck-Passing Account of Value:

. x är god = x har egenskapen att ha andra egenskaper som förser oss med skäl att ha positiva reaktioner till x

. x är dålig = x har egenskapen att ha andra egenskaper som förser oss med skäl att ha negativa reaktioner till x

”Reaktioner” ska kanske här förstås som att involvera attityder, handlingar eller *både och!*

Kom ihåg Mill!

En möjlig (men orättvis) tolkning av Mill är att han var böjd att analysera det värdefulla i termer av det som människor värderar. Den familj av analyser vi precis tittat på är en förbättring, då den förstår det värdefulla i termer av det som är *passande* eller vad vi har för *skäl* att värdera.

Fördelar med den här familjen av analyser:

- . Begreppslig vinst

- . Informativ

- . Användbar

Nackdelar med den här familjen av analyser:

- . "Wrong Kind of Reasons"

Begreppslig vinst och filosofens kärlek för ökenlandskap:

Obligatoriskt
Inkorrekt
Tillåtet
Gott Bra Skäl
Ont Beundransvärd Rätt
Vackert Dåligt Korrekt Bör
Fult Grotesk Plikt
Modig Respektabel Opassande Fel
Generös Passande Borde
Fantastisk Äckligt Utmärkt

"The Wrong Kind of Reasons Problem":

- . Kan det vara passande eller finnas skäl att reagera positivt inför något som inte är gott?
- . Kan det vara passande eller finnas skäl att reagera negativt inför något som är gott?

I sådana fall fungerar inte FA-analysen eller BP-teorin!

"The Wrong Kind of Value Problem":

. Kan någonting vara bra utan att det möjligen finns några skäl att reagera positivt inför det?

. Kan någonting vara dåligt utan att det möjligen finns några skäl att reagera negativt inför det?

I sådana fall fungerar inte FA-analysen eller BP-teorin!

